

MENS IN BEELD

Peter Stoks:

“aandacht voor
waterkwaliteitsproblemen”

CV

1982

Peter Stoks (1951)

promotie KU Nijmegen

1983

postdoc-aanstelling VU A'dam

1983

RWS RIZA (hoofd Analytische laboratoria)

1991

Watertransportmij Rijn-Kennemerland (Hoofd Waterkwaliteitsbewaking en lid Directievergadering)

2003

Directeur RIWA-Rijn

-In samenwerking met vele internationale universiteiten en instellingen nauw betrokken bij nieuwe analytische technieken.

-Een van de initiatiefnemers van het Rhine Basin Program en een van de drijvende krachten achter de ontwikkeling en implementatie van Early Warningsystemen binnen de drinkwaterwereld.

-Voorzitter of lid van een fiks aantal internationale commissies en werkgroepen.

-18 jaar gastdocent aan de Colorado State University in de Verenigde Staten

-Auteur of co-auteur van zo'n 40 publicaties.

Door Olav Lammers

Chemicus Peter Stoks (1951) gaat binnenkort het directeurschap van RIWA-Rijn vervullen voor een aanmerkelijk rustiger periode in zijn leven. Hij is altijd zeer intensief met waterkwaliteit bezig geweest, nationaal en internationaal. Sinds 2003 geldt hij voor velen als 'waakhond' van de Rijnwaterkwaliteit namens de Vereniging van Rivierwaterbedrijven. "Het is dat anderen steeds roepen dat ik met pensioen ga. Zelf heb ik het nog veel te druk om daar serieus aan te denken en dat is mijn inwerkende opvolger Gerard Stroomberg zelf ook al gaan ervaren."

Is de Rijn al bijna rein?

In ieder geval een stuk frisser dan 30 jaar geleden toen we nog te maken hadden met de grote vervuilingen door PAK's, PCB's en DDT die dramatisch waren voor het ecosysteem. Stoffen met een lage oplosbaarheid in water. Het spectrum was (met de kennis van) toen wel wat overzichtelijker en analytisch gemakkelijker hanteerbaar. Maar de huidige problematiek rond bijvoorbeeld polaire stoffen als bestrijdingsmiddelen, geneesmiddelen en 'personal care' producten, lag toen eigenlijk nog braak.

Hebben we nu voldoende inzicht in wat er in het Rijnwater zit?

Haha, ja, dat er een welhaast oneindig aantal stoffen in voorkomt die allemaal onderling reageren en/of afbreken in series van afbraakproducten. We weten van het gros nog steeds helemaal niets en hebben hooguit een indirecte indicatie dat ze er moeten zijn. Ik heb niet de illusie dat we ooit, ook maar bij benadering, alles zouden kunnen meten. Absoluut niet! Maar wat we wel redelijk zeker weten, is dat er niet echt veel stoffen tussen zitten in hoge gehalten.

En het adagium van de drinkwatersector is dat met relatief eenvoudige technieken rivierwater gezuiverd moet kunnen worden....?

Ja, overheidsvertegenwoordigers hebben wel eens gezegd: Joh, hou toch eens op met dromen, dat zul je nooit bereiken. Maar als we vandaag de dag verontreinigingen in het Rijnwater vergelijken met de drempelwaarden uit ons eigen memorandum, blijken slechts 15 – 20 stofjes daadwerkelijk ons uiteindelijke ideaal in de weg te staan. Dat lijstje hebben we onder andere bij de Internationale Rijncommissie op tafel gelegd.

En die maken er gehakt van?

Dat is een lastige. Ik merk dat het vandaag de dag moeilijker is om aandacht te krijgen voor waterkwaliteitsproblemen vergeleken bij de jaren 80. Kort na de Sandozramp was dat geen enkel probleem. Neem de Kaderrichtlijn Water. Die focust op verontreinigingen die voor de ecologie echt vervelend zijn, maar vaak hebben wij als drinkwaterbedrijven daar geen last van, bijvoorbeeld omdat ze prima verwijderd worden in de zuivering. Maar andersom geldt hetzelfde: stoffen waar de ecologie geen last van heeft, maar die niet goed verwijderd worden. En juist voor die verontreinigingen is het moeilijk aandacht van de overheid te krijgen. Van sommige stoffen willen we in ieder geval niet te hoge concentraties. Zo'n stof kan best onschuldig zijn met de kennis van vandaag, maar over 10 jaar...? Daar zijn genoeg voorbeelden van.

Hoe frustrerend is het als decision-makers uw serieuze en onderbouwde aanbevelingen niet of maar gedeeltelijk overnemen?

Op onderdelen is dat wel zo. Maar ik ben van nature optimistisch: vandaag niet? Dan misschien morgen. Ik heb de afgelopen 30 jaar wel degelijk resultaten kunnen zien. Ik heb niet de illusie dat als je vandaag roept, het overmorgen is geregeld. Maar ik laat me

niet uit het veld slaan, want dan gaat het niet goed.

Maar wel voortdurend aan de bel trekken...

Jazeker, zonder trouwens drammerig te worden want dan verlies je de aandacht voor waar het echt om gaat. Soms moet je in situaties nadrukkelijk zeggen van "Hoor eens, dit is echt gezwets in de ruimte; zó liggen de feiten!" Soms dreigen met publiciteit, soms een coalitie vormen vanuit hetzelfde belang. Soms stille diplomatie. Elke keer zoek je het juiste gereedschap dat bij de vraagstelling past.

En naar de toekomst toe?

Hoewel prioriteiten misschien steeds meer uitgaan naar acute problemen, zullen we de politiek bij de les moeten blijven houden. Wellicht dat we het publiek er meer bij moeten betrekken om zaken op de agenda te krijgen. Maar ik zeg ook: 'We the people'. We consumeren tegenwoordig zoveel stoffen waarvan het lastige afval in het water komt, dat we daar veel kritischer mee om zouden moeten gaan. Is lastig. Vertel de mensen maar eens dat ze geen Cola Zero moeten drinken omdat dan acesulfaam via urine en riool in het water terecht komt...

Moet je ook een roeping hebben om deze baan vol te kunnen houden?

Of dat in het algemeen geldt vind ik lastig in te schatten. Ik heb dat zeker en heb ook altijd zo geleefd; met heel veel hart voor de zaak en heel veel enthousiasme. Het is moeilijk te beoordelen of dit werk gedaan kan worden door iemand die denkt van: het is nu 17 uur, het is wel goed. Tuurlijk ben ik me er heel erg van bewust dat je een zekere afstand van je werk moet kunnen nemen, maar iemand die geen lol in zijn werk heeft, gaat een trieste carrière tegemoet. ♦

